

**JAMIYATDA MA’NAVIY QADRIYATLAR VA PSIXOLOGIK
BARQARORLIKNING HUQUQIY ASOSLARI****Nizomiy nomidagi O‘zMPU talabasi****Sulaymanova Gulzoda****Psixologiya kafedrası katta dotsenti, PhD****Jo'raqulova Dildora Ziyadullayevna****Annotatsiya**

Ushbu maqolada jamiyatda ma’naviy qadriyatlar va psixologik barqarorlikni ta’minlashning huquqiy asoslari, shuningdek, yoshlarning milliy g’oya asosida psixologik rivojlanishi masalalari tahlil qilinadi. Maqolada milliy g’oyaning yoshlar ongida barqaror psixologik holat, ijtimoiy faollik va ma’naviy qadriyatlarni shakllantirishdagi roli yoritilgan. Shuningdek, huquqiy hujjatlar va davlat dasturlari orqali jamiyatda ma’naviy qadriyatlarni mustahkamlashning samarali mexanizmlari ko‘rib chiqilgan.

Kalit so‘zlar (o‘zbek): ma’naviy qadriyatlar, psixologik barqarorlik, huquqiy asoslar, milliy g’oya, yoshlar psixologiyasi, ijtimoiy faollik, motivatsiya, madaniy meros, shaxsiy rivojlanish, jamiyat

Аннотация

В статье рассматриваются правовые основы обеспечения духовных ценностей и психологической устойчивости в обществе, а также вопросы психологического развития молодежи на основе национальной идеи. Особое внимание уделяется роли национальной идеи в формировании устойчивого психологического состояния, социальной активности и духовных ценностей молодежи. Также анализируются эффективные механизмы укрепления духовных ценностей через законодательные и государственные программы.

Ключевые слова: духовные ценности, психологическая устойчивость, правовые основы, национальная идея, психология молодежи, социальная активность, мотивация, культурное наследие, личностное развитие, общество

Annotation

This article examines the legal foundations for ensuring spiritual values and psychological stability in society, as well as the psychological development of youth based on the national idea. The role of the national idea in shaping stable psychological states, social activity, and spiritual values among youth is highlighted. The article also analyzes effective mechanisms for strengthening spiritual values through legal regulations and government programs.

Keywords: spiritual values, psychological stability, legal foundations, national idea, youth psychology, social activity, motivation, cultural heritage, personal development, society

Kirish. Bugungi kunda jamiyatning barqaror rivoji va yoshlarning to'laqonli psixologik rivojlanishi davlat siyosati va huquqiy tizimning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi. Jamiyatda ma'naviy qadriyatlarni mustahkamlash va psixologik barqarorlikni ta'minlash, shuningdek, yoshlarni milliy g'oya asosida shakllantirish orqali ularning ijtimoiy faolligini va shaxsiy rivojlanishini rag'batlantirish muhim vazifalardan biri sifatida qaraladi. Ma'naviy qadriyatlar shaxsning ichki dunyosi va ijtimoiy muhit bilan uyg'unligini ta'minlaydi, psixologik barqarorlik esa shaxsni stress va ijtimoiy muammolarga chidamli qiladi. Shu nuqtai nazardan, huquqiy asoslar jamiyatdagi barqarorlik va yoshlarning ma'naviy-psixologik rivojlanishi uchun poydevor vazifasini bajaradi.

Milliy g'oya yoshlar ongida milliy o'zlikni rivojlantirish, ijtimoiy mas'uliyatni his qilish va jamiyat oldida faol ishtirok etish kabi psixologik jarayonlarni shakllantiradi. Shu bilan birga, davlat tomonidan ishlab chiqilgan qonunlar, dasturlar va normativ-huquqiy hujjatlar ma'naviy qadriyatlarni targ'ib qilish va psixologik barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, milliy g'oya asosida shakllangan psixologik rivojlanish yoshlarning ijtimoiy faoliyatini, motivatsiyasini va shaxsiy o'sishini sezilarli darajada kuchaytiradi.

Shu bois, maqola doirasida jamiyatda ma'naviy qadriyatlar va psixologik barqarorlikni ta'minlashning huquqiy asoslari, yoshlarning milliy g'oya asosida psixologik rivoji, shuningdek, bu jarayonda mavjud ilmiy va amaliy yondashuvlar tahlil qilinadi. Ushbu izlanishlar yoshlar siyosati, ma'naviy tarbiya va huquqiy pedagogika sohalarida amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qilishi mumkin.

Asosiy qism. Bugungi globallashuv va ijtimoiy transformatsiyalar davrida jamiyatda ma'naviy qadriyatlar va psixologik barqarorlikni ta'minlash masalasi tobora dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Milliy g'oya - xalqning tarixiy tajribasi, qadriyatlari, adab-onaviy merosi va madaniy xususiyatlarini mujassam etuvchi fenomen sifatida - yoshlar ongida o'zlik tuyg'usini shakllantirish, ularni ijtimoiy, huquqiy va ma'naviy vecibalar bilan uyg'unlashtirishda markaziy vosita bo'lishi mumkin. Ma'naviy qadriyatlar va huquqiy asoslar oralig'idagi uyg'unlik jamiyatda psixologik barqarorlikni yaratishda poydevor vazifasini bajaradi.

Ilmiy va huquqiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, yoshlarning huquqiy madaniyati va huquqiy ongi - shaxsning normativ-me'yoriy tuzilishlarga, jamiyat qoidalariga bo'lgan hurmatini, mas'uliyatni, fuqarolik pozitsiyasini va ijtimoiy faolligini shakllantiradi. Masalan, Abdurasulov M. (“Yoshlar huquqiy madaniyatini yuksaltirishda milliy g'oya tamoyillarining ahamiyati”) maqolasida milliy g'oya tamoyillari yoshlar huquqiy madaniyatini shakllantirishda muhim mafkuraviy omil ekanligi ta'kidlangan. Shu nuqtayi nazardan, milliy g'oya yoshlarni yurtdoshlar, jamiyat, davlat oldidagi huquqiy va ma'naviy majburiyatlari bor fuqarolarga aylantirishda kuchli vositadir.

Psixologiyaga oid tadqiqotlar ham milliy mentalitet va ma'naviyatning shaxs psixikasiga

ta'sirini yoritadi. Rasulova Sh. (“O‘zbekistonda psixologik g‘oyalarni o‘rganishning o‘ziga xos xususiyatlari”) maqolasida milliy mentalitet, ma’naviyat va ijtimoiy ong bilan psixologik g‘oyaning uzviy bog‘liqligi ta’kidlanadi. Bu hol yoshlar ongida mustahkam ijtimoiy va ma’naviy identitet yaratishga yordam beradi, bu esa psixologik barqarorlik va shaxsning ruhiy mustahkamligini oshiradi.

Huquqiy-nazariy jihatdan, konstitutsiyaviy qadriyatlar va milliy g‘oyaning uyg‘unligi jamiyat barqarorligining asosi sifatida ko‘riladi. Habibjonov I. (“Konstitutsiyaviy qadriyatlar va milliy g‘oya: uyg‘unlikda barqaror jamiyat asoslari”) maqolasida diniy-madaniy meros, huquqiy norma va milliy g‘oyaning birligi, shuningdek, fuqarolarning huquqiy va ma’naviy majburiyatlari orasidagi bog‘liqlik tahlil qilinadi. Bu yondashuv yoshlar xatti-harakatida va jamiyatdagi ijtimoiy muammolarga nisbatan javobgarlik tuyg‘usini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Bir tomondan, milliy g‘oya va ma’naviy qadriyatlar yoshlarni maqsadli va mas’uliyatli fuqarolar sifatida shakllantirishga xizmat qilsa, boshqa tomondan, ularni psixologik jihatdan barqaror qilish, ularning o‘zligini anglash, jamiyat bilan hamjihatlikda yashashga tayyorlashda muhim vosita bo‘ladi. Bu jarayonda huquqiy asoslar - konstitutsiyaviy va normativ me’yorlar, davlat dasturlari, huquqiy madaniyat targ‘iboti - ma’naviy qadriyatlar va psixologik barqarorlikning mustahkam zaminini yaratadi.

Shunday ekan, yoshlarning milliy g‘oya asosida psixologik rivoji va jamiyatdagi ma’naviy-psixologik barqarorlik huquqiy va psixologik omillar integratsiyasini talab etadi. Bu integratsiya tufayli shaxslar nafaqat ma’naviy va huquqiy jihatdan uyg‘un, balki ruhiy jihatdan barqaror, jamiyatga foydali va mas’uliyatli fuqarolarga aylanadi.

Xulosa sifatida aytish mumkinki, ma’naviy qadriyatlar va psixologik barqarorlik jamiyat barqarorligi va yoshlarning ijtimoiy-psixologik salomatligi uchun poydevordir. Milliy g‘oya esa bu poydevorni shakllantirishda eng muhim vosita bo‘lib, huquqiy infratuzilma bilan qo‘llab-quvvatlanganda, yoshlarni jamiyatga mos, ma’naviyatli va ruhiy mustahkam shaxslar sifatida shakllantirish imkonini beradi.

Jadval 1. Ma’naviy qadriyatlar va psixologik barqarorlikni shakllantirish mexanizmlari

Mexanizm	Tavsif	Yoshlarning rivojiga ta'siri	Ilmiy manba
Milliy g‘oya	Yoshlar ongida milliy o‘zlikni rivojlantirish va madaniy qadriyatlarni anglash	Psixologik barqarorlik, o‘zini jamiyatga tegishli his qilish	Abdurasulov, 2021
Huquqiy asoslar	Konstitutsiya, normativ-huquqiy hujjatlar, davlat dasturlari	Mas’uliyatni oshiradi, ijtimoiy faollikni kuchaytiradi	Habibjonov, 2022
Ma’naviy	Tarbiya, madaniy meros, diniy	Psixologik barqarorlik va	Rasulova, 2021

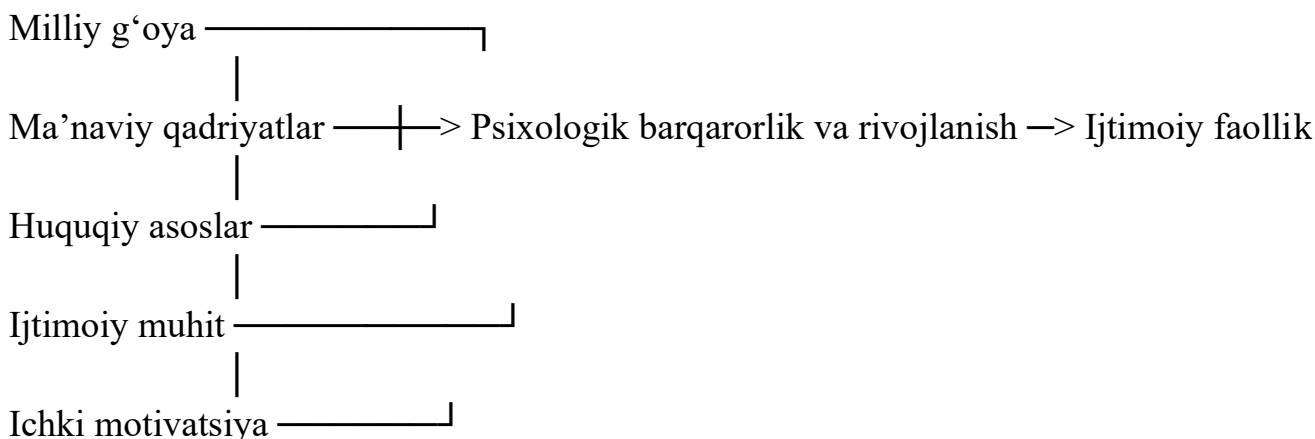
“NAZARIY VA AMALIY FANLARDAGI USTUVOR ISLOHOTLAR VA ZAMONAVIY TA’LIMNING INNOVATSION YO’NALISHLARI”

qadriyatlar	va axloqiy qadriyatlar	ichki motivatsiyani rivojlantiradi	
Ijtimoiy muhit	Oila, maktab, jamoat tashkilotlari	Stressga chidamlilik, hamkorlik, empatiya	Eshmurodov, 2023
Ichki motivatsiya	Shaxsiy maqsadlar va milliy qadriyatlarni uyg'unlashtirish	Faoliyatga intilish, o'zini rivojlantirish	Deci & Ryan, 2020

Tahlil:

Jadvaldan ko‘rinib turibdiki, yoshlarning psixologik rivoji va barqarorligini shakllantirish bir nechta mexanizmlar orqali amalga oshiriladi. Milliy g‘oya shaxsni madaniy va ma’naviy jihatdan mustahkamlaydi, huquqiy asoslar yoshlarni jamiyat oldidagi majburiyatni his qilishga undaydi. Ma’naviy qadriyatlar va ijtimoiy muhit stressga chidamlilik va ijtimoiy hamkorlikni oshiradi, ichki motivatsiya esa shaxsiy rivojlanish va faoliyatga intilishning asosiy katalizatori hisoblanadi.

Sxema: Milliy g‘oya va huquqiy asoslar orqali yoshlarning psixologik rivoji

Tahlil:

Sxemadan ko‘rinib turibdiki, milliy g‘oya, ma’naviy qadriyatlar va huquqiy asoslar yoshlarning psixologik rivoji va ijtimoiy faolligini shakllantirishda markaziy rol o‘ynaydi. Ijtimoiy muhit va ichki motivatsiya bu jarayonga qo‘shimcha turtki beradi, shaxsning ruhiy mustahkamligini va jamiyatga integratsiyasini ta’minlaydi. Shu tarzda, barcha komponentlar bir-birini mustahkamlab, yoshlarni barqaror va mas’uliyatli fuqarolar sifatida shakllantiradi.

Xulosa. Maqolada jamiyatda ma’naviy qadriyatlar va psixologik barqarorlikni ta’minlashning huquqiy asoslari, shuningdek, yoshlarning milliy g‘oya asosida psixologik rivoji masalalari tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, milliy g‘oya yoshlarning shaxsiy va ijtimoiy identitetini shakllantirishda markaziy rol o‘ynaydi, ular ongida mas’uliyat, ijtimoiy faollik va madaniy qadriyatlarni rivojlantiradi.

Huquqiy asoslar - konstitutsiyaviy normalar, normativ-huquqiy hujjatlar va davlat dasturlari - ma’naviy qadriyatlarni targ‘ib qilish va psixologik barqarorlikni mustahkamlashning poydevorini tashkil etadi. Shu bilan birga, ijtimoiy muhit va ichki motivatsiya yoshlarning ruhiy mustahkamligini oshirib, ularni stress va salbiy psixologik holatlarga chidamli qiladi.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, milliy g'oya asosida shakllangan psixologik rivojlanish yoshlarni jamiyatga mos, mas'uliyatli va faol fuqarolar sifatida tarbiyalaydi.

Shu sababli, milliy g'oya va ma'naviy qadriyatlar yoshlarning psixologik rivoji va ijtimoiy faolligi uchun muhim vosita bo'lib, ularning huquqiy asoslar bilan uyg'unligi jamiyat barqarorligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Kelgusida ushbu yo'nalishda amalga oshiriladigan tadqiqotlar yoshlar siyosati, ma'naviy tarbiya va psixologik qo'llab-quvvatlash dasturlarini yanada samarali shakllantirishga yordam beradi.

Umuman olganda, milliy g'oya asosida psixologik rivojlangan yoshlar nafaqat ma'naviy va psixologik jihatdan barqaror, balki jamiyat uchun foydali, mas'uliyatli va ijtimoiy jihatdan faollik ko'rsatadigan shaxslar bo'lib yetishadi. Shu bilan jamiyatda psixologik barqarorlik va ma'naviy qadriyatlarning rivoji ta'minlanadi, bu esa mamlakatning umumiy barqarorligi va farovonligiga sezilarli hissa qo'shadi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Samadova, Sarvinoz Samad qizi. Milliy g'oya, ma'naviyatning pedagogik asoslari. Buxoro: “Durdona” nashriyoti, 2022.
2. Sobirova M.A., Zamonov Z.T., Niyozmatov A.B., Xo'jayev M.O. Milliy g'oya, ma'naviyatning pedagogik asoslari. Toshkent: “Nodirabegim” nashriyoti, 2022.
3. Saat, Norshahril; Halimatusa'diyah, Iim; Anamwathana, Panarat; Shukri, Syaza; Gregorio, Veronica L. Youth and Civic Engagement in Southeast Asia: A Survey of Undergraduates in Six Countries. Singapore: ISEAS – Yusof Ishak Institute, 2025.
4. Oubiña López, María & boshqalar. “Interventions to Promote Civic Engagement Among Youth”. Children jurnalida 2025-yilda nashr etilgan tadqiqot.